

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Huhtala, S. & Muuttoranta, K. 2023. Sivutuotteiden hyödyntäminen kiinnostaa. *Poromies*. 92 (1), 72-73.

Koira saa hyvää ajankulua kaluamalla poron päätä. Aivoissa oleva rasva antaa työkoiralle sen tarvitsemaa energiaa. Kaikki teuras-
tamot ovat kiinnostuneita myymään sivutuotteita lemmikkien rehuksi.

SIVUTUOTTEIDEN HYÖDYNTÄMINEN KIINNOSTAA

Teksti **Sirpa Huhtala** ja **Kirsi Muuttoranta**. Kuva **Kirsi Muuttoranta**.

*Vielä vuosi sitten valtaosa poro-
teurastamoista toimitti ainakin
päät ja koparat eläinten rehun
raaka-aineeksi. Keräily päättyi
äkillisesti ja teurastamoilla
palattiin ajassa vuosikymmen
taaksepäin. Selvitimme, miten
teurastamoilla on reagoitu uu-
teen tilanteeseen.*

Tammikuussa 2023 tehtyyn ky-
selyyn vastasi yli puolet po-
roteurastamoiden edustajista.
Vastanneiden teurasmäärät olivat yh-
teensä noin 37 000 poroa. Tekstiin on
koottu pääkohdat teurastamoiden si-
vutuotteiden käytöstä kaudella 2022–
2023.

Kuukausi ennen teuraskauden alkua
tullut ilmoitus sivutuotteiden keräilyn
päättymisestä tuli harmittavan myö-
hään. Hyvää toimintatapaa oli hankala
korvata uudella pikaisella aikataulul-

la. Oli odotettavissa, ettei kukaan vas-
tanneista ollut löytänyt uusia kohteita
päiden ja koparoiden käyttöön. Ai-
kaisemmin hyödyntämättä jäi yleisim-
min vain mahat ja suolet, mutta nyt
myös päät ja koparat joudutaan hau-
taamaan tai viemään jäteasemalle. Tä-
mä lisää kustannuksia niin kuljetuk-
sen kuin hautaamisen tai jätemaksu-
jen muodossa.

Valtaosa taljoista menee nyt suuril-
le ostajille. Ilahduttavasti myös koipi-
nahkoja kerätään talteen kahdella teu-

rastamolla, ja tammikuussa 2023 kolmaskin teurastamo on alkanut kokeilla koipinahkojen talteenottoa. Niiden markkinat ovat Aasiassa, joten koipinahkojen hyödyntämiseen tarvitaan pitkä työ kauppasuhteiden ja talteenotto-prosessin luomiseksi.

Sarvet ovat erinomainen raaka-aine, jota otetaan talteen kaikilla teurastamoilla. Harmittavasti niiden kauppa on 'tötkkinyt' viime vuosina. Muutama vastaaja on saanut vaihtelevasti sarville kauppia, kun taas osalla sarvia varastoidaan edelleen. Sarvien myyntiin toivottaisiin uusia kanavia.

Veren talteenotossa on ollut parin viime vuoden ajan ilahduttavaa aktiivisuutta. Sallan poroteurastamolta lähtenyt talteenottoinnostus on levinnyt jo muutamalle teurastamolle. Omaan käyttöön verta on luonnollisesti otettu aina, mutta kaupallinen talteenotto vaatii lisäyksen omavalvontasuunnitelmaan, hyvää hygieniää ja myytävän veren laadun testaamista laboratoriossa.

Sivutuotteiden laadun pitää pysyä hyvänä, jotta niitä voidaan myydä tai luovuttaa teurastamolta. Säilyttämiseen tarvitaan pakastetilaa, jonka määrä riippuu sivutuotteiden käyttökohteista. Kyselyn teurastamoista kahdella on jo pakastekontti, ja ainakin yksi suunnittelee sellaisen hankkimista tulevaisuudessa. Tämä ilmentää kiinnostusta sivutuotteiden parempaan hyödyntämiseen.

Kaikki vastanneet olivat kiinnostuneita sivutuotteiden tehokkaammasta käytöstä. Moni myy jo elinnippuja, kaulalihoja ja henkitorvia koirien rehuksi. Lemmikeille rehua valmistavat tahot ovat jokaista vastannutta kiinnostava kauppakumppani. Yhtä lukuun ottamatta kaikki vastaajat ovat kiinnostuneita rekikoiratarhoista teurassivutuotteen loppusijoituspaikkana. Kaikki vastanneet haluavat myydä raaka-ainetta käsityöläisille. Nykytilanteessa teurastamotoimijoiden oma aktiivisuus on ratkaiseva tekijä sivutuotteiden hyödyntämisessä.

Suomalaisista koipinahoista tulee Aasiassa lämpimiä kenkiä. Kuva Kalle Santala.

Poroteurastuksen sivutuotteet hiilineutraaleiksi (PoSiHILLI) on Lapin liiton rahoittama REACT-EU/EAKR-hanke, joka toteutetaan 1.9.202–30.6.2023. Hankkeen kokonaisbudjetti on 387 998 €, josta tuen osuus on 349 198 €.

Sirpa Huhtala toimii asiantuntijana ja Kirsi Muuttoranta lehtorina Lapin ammattikorkeakoulussa. He selvittävät poroteurastuksen sivutuotteiden saatavuutta ja niiden soveltuvuutta rekikoirien ruokintaan.

LAPIN LIITTO

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAPIN AMK¹
Lapland University of Applied Sciences